

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: २ कीर्तिपुर, चैत्र ०५ गते, २०७६ साल संख्या ११

भाग-२

कीर्तिपुर नगरपालिका

संवत् २०७५ सालको मार्गदर्शन नं. १

सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन मार्गदर्शन, २०७६

प्रस्तावना:

नेपालको संविधानले स्थानीयतलाई सुम्पिएको संबैधानिक कर्तव्य पालना गर्दै स्वाच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँचन पाउने नागरिकको संबैधानिकहकको प्रत्याभूतिका लागि तथा स्थानीय तहले आफ्ना नागरिक प्रतिको जिम्मेवारी पूरा गर्ने क्रममा महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, तेश्रो लिङ्ग तथा विभिन्नखालको अपाङ्गता भएका मानिसहरुले समेत सजिलै प्रयोग गर्न सक्ने सुविधायुक्त एवं पहुँचयुक्त, सफा एवं वातावरणमैत्री सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, सञ्चालन र दिगो व्यवस्थापन गर्न सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन मार्गदर्शन, २०७६ तर्जुमा गरी लागु गर्नु बाञ्छनीय भएकाले कीर्तिपुर नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको मिति २०७५/१२/१० (२०७६/०३/२५ को पाचौँ नगरसभाबाट स्वीकृत) मा बसेको बैठकबाट पारित गरी यो मार्गदर्शन जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद १

नाम र परिभाषा

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस मार्गदर्शनको नाम सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन मार्गदर्शन, २०७६ रहेको छ ।

(२) यो मार्गदर्शन कीर्तिपुर नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस मार्गदर्शनमा

क) “ऐन ”भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्दछ ।

ख) “नगरपालिका ”भन्नाले कीर्तिपुर नगरपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

ग) “नगरकार्यपालिका” भन्नाले कीर्तिपुर नगरपालिकाको नगरकार्यपालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

घ) “शाखा” भन्नाले सार्वजनिक शौचालयको रेखदेख, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न नगरपालिकाले तोकेको एकाई वा शाखा वा महाशाखा वा विभागलाई सम्झनु पर्दछ ।

ङ) “सार्वजनिक शौचालय ” भन्नाले नगरपालिका वा कुनै निजी कम्पनी तथा संस्थाले निर्माण गरी वा गर्न लगाई सार्वजनिक प्रयोगमा ल्याएको वा सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत कुनै संस्थाले निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइएका वा व्यापारिक संस्था (मल) / डिपार्टमेण्ट स्टोर / ग्रोसेरी / मार्ट तथा यस प्रकारका बिक्री / प्रदर्शनी स्थलमा सार्वजनिक प्रयोगमा रहेका वा (पेट्रोल पम्प वा सरकारी वा बैङ्क / वित्तीय संस्थाका कार्यालय लगायतका सार्वजनिक संस्थाका कार्यालय भवनमा रहेका सेवाग्राही तथा सर्वसाधारणले प्रयोग गर्ने गरी बनाइएका शौचालयहरूलाई सम्झनु पर्दछ ।

च) “प्रस्तावक” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्रभित्र सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन मध्ये कुनै एक वा सबै कार्य गर्न नगरपालिका समक्ष प्रस्ताव पेश गरेको व्यक्ति, संस्था वा कम्पनीलाई सम्झनु पर्दछ ।

छ) “सञ्चालक” भन्नाले सार्वजनिक शौचालयको सेवा सञ्चालन, रेखदेख, मर्मत सम्भार लगायतको व्यवस्थापन गर्न जिम्मा पाएको प्रस्तावकलाई सम्झनु पर्दछ ।

ज) “व्यवस्थापक” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम नगरपालिका क्षेत्रभित्र सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सेवा सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा पाएको व्यक्ति वा संस्था वा कम्पनीलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले निर्माण, स्वामित्व ग्रहण, सञ्चालन र हस्तान्तरण (BOOT) वा

निर्माण, सञ्चालन र हस्तान्तरण (BOT) प्रणालीबाट निश्चित समयावधीका लागि सेवा सञ्चालन गर्ने जिम्मा पाएको सञ्चालकलाई समेत जनाउँदछ ।

झ) “राजस्व” भन्नाले यो मार्गदर्शन बमोजिम सार्वजनिक शौचालय सेवा शुल्क वापत सङ्कलन हुन आएको रकम, जरिवाना तथा क्षतिपूर्ति, वाह्य विज्ञापन वापत प्राप्त हुने आम्दानी तथा यो मार्गदर्शनको प्रचलनबाट प्राप्त हुने अन्य आयलाई सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले त्यस्तो रकमबाट प्राप्त हुने ब्याज वा अन्य आम्दानी समेतलाई जनाउँदछ ।

ञ) “सम्झौता” भन्नाले नगरपालिका र व्यवस्थापक वा सञ्चालक बीच भएको सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन सम्बन्धमा गरिएको द्वीपक्षीय वा बहुपक्षीय लिखित करारलाई सम्झनु पर्दछ ।

३. उद्देश्य: देहायको उद्देश्य पूर्तिको लागि यो मार्गदर्शन तयार गरी लागु गरिएको छ:

- क) सार्वजनिक शौचालयहरूको निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापनको प्रकृया र प्रणाली सम्बन्धमा अवधारणागत प्रष्टता कायम गर्नु,
- ख) सार्वजनिक शौचालयहरूको भौतिक गुणस्तर तथा सेवा सञ्चालन स्तर निर्धारण गर्नु,
- ग) विभिन्न खालका अपाङ्गता भएका मानिसहरू, महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकहरूको सार्वजनिक शौचालयमा सहज पहुँच हुने व्यवस्थाको सुनिश्चितता गर्नु,
- घ) सार्वजनिक शौचालयको दैनिक व्यवस्थापनमा सुधार ल्याई सेवाको गुणस्तर कायम राख्नु,
- ङ) सार्वजनिक शौचालय सेवा विस्तार गरी सो को निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापनमा दिगोपना ल्याउनु ।

परिच्छेद २

सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरण

१. सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरण: यो मार्गदर्शन लागु हुनु पूर्व नगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका वा यो मार्गदर्शन लागु भएपछि निर्माण भएका सार्वजनिक शौचालयहरूलाई नगरपालिकाले देहाय बमोजिम वर्गिकरण गर्न सक्नेछ:

- १) **बनावटका आधारमा:** बनावटका आधारमा आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक शौचालयहरूलाई नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरी देहाय बमोजिम वर्गिकरण गर्न सक्नेछ:
- क) सानो
  - ख) मझौला
  - ग) ठूलो
- २) **सुविधाका आधारमा:** शौचालयमा उपलब्ध सुविधा तथा शौचालय वरिपरीको वातावरण समेतका आधारमा आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक शौचालयहरूलाई नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरी देहाय बमोजिम वर्गिकरण गर्न सक्नेछ:
- क) सामान्य
  - ख) आधुनिक
  - ग) स्वचालित वा इ-ट्वाइलेट
- ३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम वर्गिकरण गर्दा अनुसूची —१ मा उल्लेख भएको मापदण्डलाई आधार मान्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद — ३

सार्वजनिक शौचालयको निर्माण र व्यवस्थापन

- ५) **अध्ययन गर्नुपर्ने:** सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्नु अघि नगरपालिकाले देहायका विषयमा अध्ययन गर्नु वा गराउनु पर्नेछ:
- क) आवश्यक तथा उपयुक्त स्थानको छनौट,
  - ख) सार्वजनिक शौचालयको ड्रइङ्ग, डिजाइन सहितको नमुना (Prototype),
  - ग) लागत पूर्वानुमान,
  - घ) सेवा सञ्चालन र व्यवस्थापनको विधि,
  - ङ) प्रयोगकर्तामैत्री बनाउन आवश्यक पर्ने प्राविधिक पक्ष र
  - च) सेवाको दिगोपना

- ६) **स्थान छनौट:** सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने उपयुक्त स्थान छनौट र आवश्यक सहजीकरणका लागि नगरपालिकाले पहल गर्ने छ । यदि सरकारी वा सार्वजनिक स्थान उपलब्ध नभएको तर सो स्थानमा अति आवश्यक भएमा निजी घर वा पसल कवलमा पनि शौचालय निर्माण र संचालन गर्न गराउन सक्ने छ ।
- ७) **सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने वा गराउने सम्बन्धी विधि:** प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रही नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र देहायको विधि मध्ये कुनै एक वा एक भन्दा बढि विधिको अवलम्बन गरी सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्न, गराउन सक्नेछः
- (क) नगरपालिकाको आफ्नै खर्चमा प्रचलित कानून बमोजिम निर्माण सेवा खरिद गरी
  - (ख) प्रचलित कानून बमोजिम सार्वजनिक निजी साझेदारी प्रकृया अवलम्बन गरी
  - (ग) दातृ निकायसँगको द्वीपक्षीय सम्झौताका आधारमा
  - (घ) कुनै सार्वजनिक वा निजी संस्थाको सामाजिक उत्तरदायित्वयोजना (Social Corporate Responsibility Plan) अन्तर्गत द्वीपक्षीय वा बहुपक्षीय सहकार्यको सिद्धान्तमा आधारित रही
- ८) **व्यवस्थापन विधि:** १) प्रचलित कानूनको परिधिभित्र रही नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका वा निर्माण हुने आफ्नो स्वामित्व वा जिम्मेवारीभित्रको सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्थापन देहायको विधि मध्ये कुनै एक वा एक भन्दा बढि विधिको अवलम्बन गरी गर्न, गराउन सक्नेछः
- (क) आफ्नै स्रोत, साधन र क्षमताको प्रयोग गरी नगरपालिका आफैले सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने
  - (ख) व्यवस्थापन करार मार्फत कुनै संस्था वा कम्पनीलाई दिने
  - (ग) निर्माण, स्वामित्व ग्रहण, सञ्चालन र हस्तान्तरण
  - (घ) निर्माण, सञ्चालन र हस्तान्तरण
  - (ङ) प्रचलित कानून बमोजिम नगरपालिकालाई उपयुक्त लागेको अन्य कुनै विधि
- २) उपदफा (१) को खण्ड (ख), (ग), (घ) र (ङ) बमोजिम कार्य गर्ने प्रयोजनका लागि नगरपालिका पक्ष भई संझौता गर्दा यो मार्गदर्शनमा अन्यत्र लेखिएका कुराहरूका अतिरिक्त देहायमा उल्लेखित विषयलाई अनिवार्य रूपमा सम्झौतापत्रमा उल्लेख गर्नु पर्नेछः

- (क) सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्दा यो मार्गदर्शनको पूर्ण पालना गर्ने
- (ख) सार्वजनिक शौचालयको सरसफाई नियमित गरी हरेक क्षण शौचालयलाई प्रयोग योग्य बनाइराख्ने
- (ग) सार्वजनिक शौचालयको सरसफाई गर्दा प्रयोग गरिने सामग्री गुणस्तरयुक्त र मानव स्वास्थ्य मैत्री हुनुपर्ने
- (घ) आवश्यकतानुसार सार्वजनिक शौचालयको नियमति मर्मत संभार गरी हरेक क्षण प्रयोग योग्य अवस्थामा राख्ने
- (ङ) सार्वजनिक शौचालयमा प्रयोगमा रहेका उपकरण तथा अन्य प्रणालीलाई सँधै चालु हालतमा राख्ने
- (च) तोकिएको शुल्क भन्दा बढी शुल्क उठाउन नपाउने
- (छ) तोकिएको स्थानमा निर्धारित ढाँचामा मात्र विज्ञापन राख्ने
- (ज) खण्ड (छ) बमोजिम विज्ञापन गर्दा प्रचलित कानूनमा विज्ञापन गर्न निषेध गरिएको विषय वा नेपाल सरकार वा नगरपालिकाले निर्णय गरी विज्ञापन गर्न मनाही गरिएको कुनै पनि विषयमा विज्ञापन गर्न निषेध गर्ने
- (झ) प्रस्ताव आह्वान गर्दा उल्लेख गरिएकोमा बाहेक अन्य अवस्थामा नगरपालिकाले आर्थिक सहयोग वा खर्च व्यहोर्ने गरी अन्य कुनै सहयोग उपलब्ध नगराउने
- (ञ) सम्झौताको म्याद र म्याद थप गर्ने विधि तथा म्याद थपिने अवधि
- (ट) निर्माण, स्वामित्व ग्रहण, सञ्चालन र हस्तान्तरण (BOOT) तथा निर्माण, सञ्चालन र हस्तान्तरण (BOT) विधि अन्तर्गत सार्वजनिक शौचालय निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापनको जिम्मा लिएका सञ्चालक वा व्यवस्थापकसँग गरिएको सम्झौताको म्याद हस्तान्तरणको प्रकृया पूरा नगरी थप नगर्ने
- (ठ) नगरपालिकालाई थप आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने तथा नगरपालिकाको हित विपरित हुने विषय समावेश नगर्ने
- (ड) नगरपालिकाले अनुगमन गरी दिएको सुझाव कार्यान्वयन गर्ने

- ३) उपदफा (१) को खण्ड (ख), (ग), (घ) र (ङ) बमोजिमको विधि अवलम्बन गर्दा इच्छुक प्रस्तावकहरू बीच प्रचलित कानून बमोजिम पर्याप्त प्रतिस्पर्धा हुने गरी गर्नु पर्दछ ।
- ९) जनशक्ति व्यवस्थापन: १) दफा (७) को उपदफा (१) को खण्ड (ख), (ग), (घ) र (ङ) बमोजिम सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्न सञ्चालक वा व्यवस्थापकसँग अनुसूची — २ मा उल्लेख गरिए अनुरूप न्यूनतम जनशक्ति हुनुपर्दछ ।
- २) उपदफा (१) बमोजिमको जनशक्तिलाई काममा लगाउनु पूर्व सञ्चालक वा व्यवस्थापकले त्यस्ता कामदारसँग लिखित करार गर्नु पर्दछ ।
- ३) सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालक वा व्यवस्थापकले नियमित सरसफाई र सञ्चालनमा काम गर्ने कामदारको पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षाको उचित प्रवन्ध गर्नु पर्दछ ।
- ४) सञ्चालक वा व्यवस्थापकले आफूले काममा लगाएको कामदारलाई करार सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको पारिश्रमिक तथा सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्दछ तर पारिश्रमिक तोकदा नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम ज्यालादर भन्दा कम हुने गरी तोकन पाइने छैन ।

परिच्छेद -४

प्रविधि उपयोग, सुविधा तथा प्रोत्साहन

- १०) प्रविधि उपयोग गर्नुपर्ने: १) सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालन र व्यवस्थापनका देहायका क्षेत्रमा वातावरणमैत्री प्रविधि उपयोग गर्ने कार्यलाई सञ्चालक वा व्यवस्थापकले प्राथमिकता दिनु पर्दछ:
  - क) नियमित सरसफाई कार्यमा,
  - ख) स्वच्छ उर्जाको उपयोगमा
  - ग) स्वचालित पद्धति (Automation) को उपयोगमा
  - घ) आम्दानी खर्चको व्यवस्थापन र नगरपालिकालाई सो को प्रतिवेदन गर्ने कार्यमा
  - ङ) आकासे पानी सङ्कलन र पानीको किफायती उपयोग गर्ने कार्यमा
  - च) दिसा, पिसाव प्रशोधन गर्ने कार्यमा
  - छ) सार्वजनिक शौचालयलाई प्रयोगकर्तामैत्री बनाउने कार्यमा
  - ज) वरिपरीको वातावरण स्वच्छ बनाइ राख्ने कार्यमा

१०. सार्वजनिक शौचालयमा हुनुपर्ने सुविधा: १) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सार्वजनिक शौचालयहरूमा देहाय बमोजिमको न्युनतम सुविधा हुन पर्दछ:

- क) सफा पानी, सावुन ऐना, कपडा/झोला झुण्ड्याउने हुक
- ख) विजुली वत्ति तथा प्रकाश व्यवस्था र क्रस भ्याण्टिलेशन
- ग) शौचालय जान आउन प्रयोग हुने सजिलो बाटो
- घ) शौचालयभित्र हील चेयर घुम्न मिल्ने ठाउँ तथा अन्य प्रयोगकर्तामैत्री सुविधा
- ङ) महिनावारी प्याड फेर्ने सुविधा, प्याड फाल्ने भाँडो (विको भएको),
- च) इलेक्ट्रिक ह्याण्ड ड्रायर
- छ) उठ्न, बस्न सजिलो हुने खालको व्यवस्था
- ज) सजिलो ढोका तथा चुकुल
- झ) आपत पर्दा बजाउन मिल्ने घण्टी र सो को स्वीच
- ञ) बुझिने खालको सङ्केत चिह्न तोकिएको
- ट) म्यानअलमा तोकिए बमोजिमको नियमित सरसफाई
- ठ) उचित सुरक्षा प्रवन्ध

२) नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सार्वजनिक शौचालयहरूमा सञ्चालक वा व्यवस्थापकले देहाय बमोजिमको थप सुविधा प्रवन्ध गर्न सक्नेछ:

- क) स्नान कक्ष,
- ख) सैलुन, व्युटी पार्लर
- ग) चमेना गृह
- घ) बिक्री कक्ष
- ङ) छोटो समयका लागि लगेज/व्यागेज राख्ने सशुल्क सुविधा
- च) स्वचालित प्रणाली
- छ) स्यानिटरी प्याडको उपलब्धता तथा प्याड डिस्पोजल सुविधा
- ज) बच्चा राख्ने, कपडा फेर्ने तथा दुधपान गराउने कक्ष

११. सरसफाइ विधि: १)सञ्चालक वा व्यवस्थापकले सार्वजनिक शौचालयको दैनिक सरसफाइको देहाय बमोजिम उचित प्रवन्ध गर्नु पर्दछ:

- क) सार्वजनिक शौचालय प्रयोग समयमा सधैं सफा रहनु पर्ने

- ख) हरेक दिन विहान शौचालय सेवा शुरु हुनु अघि तोकिएको म्यानुअल बमोजिम सफाइ गर्नुपर्ने
- ग) सरसफाइमा प्रयोग हुने सामग्री पर्याप्त उपलब्ध हुनुपर्ने
- घ) सरसफाइमा प्रयोग हुने सामग्री गुणस्तरयुक्त हुनुपर्ने तथा मानव स्वास्थ्यमैत्री सामग्री मात्र प्रयोग गर्नुपर्ने ।
- ङ) अनुसूची — ३ मा उल्लेखित सरसफाइ म्यानुअलको पालना गर्ने

१२. धुमपान क्षेत्र तोकनु पर्ने: १) सञ्चालक वा व्यवस्थापकले दफा (४) को उपदफा (२) को खण्ड (ख) र (ग) बमोजिमका सार्वजनिक शौचालय परिसरमा सम्भव भएसम्म धुमपान क्षेत्र तोकनु पर्नेछ र तोकिएको क्षेत्रमा प्रष्ट देखिने गरी सङ्केत चिह्न राख्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) बमोजिम धुमपान क्षेत्र तोकिएकोमा तोकिएको क्षेत्रमा बाहेक सार्वजनिक शौचालय परिसरको अन्य कुनै पनि क्षेत्रमा चुरोट, बिँडी, खैनी, पान पराग, पान तथा अन्य सुर्तिजन्य पदार्थ सेवन गर्न निषेध गरिएको छ ।

३) निषेधित क्षेत्रमा चुरोट, बिँडी, खैनी, पान पराग, पान तथा अन्य सुर्तिजन्य पदार्थ सेवन गरेमा सञ्चालक वा व्यवस्थापकले प्रति पटक रु. २०० जरिवाना गरी सो को निस्सा सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिनेछ ।

४) दफा (३) बमोजिम जरिवाना गरिएकोमा जरिवाना वापत प्राप्त रकम आम्दानी बाँधी सो को विवरण तीन दिनभित्रमा नगरपालिकालाई दिनुपर्नेछ ।

१३) चुरोट, सुर्तिजन्य पदार्थ तथा मदिरा बिक्री र विज्ञापनमा निषेध: १) बिक्री कक्ष वा प्रदर्शनी कक्षको सुविधा भएको सार्वजनिक शौचालयको बिक्री कक्ष वा प्रदर्शनी कक्षमा चुरोट, बिँडी तथा सुर्तिजन्य पदार्थ, पान, पान पराग, गुट्खा जस्ता स्वास्थ्यका लागि हानिकारक वा शौचालय बढी फोहर हुने वस्तु र मदिरा बिक्री बितरण गर्न, त्यस्ता पदार्थको विज्ञापन गर्न वा प्रदर्शनी गर्न निषेध गरिएको छ ।

२) अन्यत्र खरिद गरी ल्याइएका उपदफा (१) बमोजिम निषेध गरिएका पदार्थ तथा मदिरा सार्वजनिक शौचालय परिसरमा उपयोग गर्न समेत निषेध गरिएको छ ।

परिच्छेद — ५

सेवा शुल्क निर्धारण तथा राजस्व बाँडफाँड

१४. सेवा शुल्क निर्धारण: १) नगरपालिकाको स्वामित्व वा जिम्मेवारीभित्रको सार्वजनिक शौचालयको सेवा शुल्क नगरसभाले तोक्न सक्नेछ:

२) उपदफा (१) बमोजिम शुल्क निर्धारण गर्नु पूर्व नगरपालिकाले देहायको विषयमा विश्लेषण गरी सो को आधारमा शुल्क निर्धारण गर्नु पर्नेछ:

क) सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरण

ख) सार्वजनिक शौचालय निर्माणमा लगानी भएको रकम

ग) सार्वजनिक शौचालयमा उपलब्ध सुविधा

घ) सार्वजनिक शौचालयमा उपयोग गरिएको प्रविधि तथा उपकरण

ड) सार्वजनिक शौचालयको सरसफाइ स्तर र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा गरिएको खर्च

च) आन्तरिक प्रतिफल दर र मुनाफा

३) नगरपालिकाले सार्वजनिक शौचालयको सेवा शुल्क निर्धारण कार्यमा सघाउ पु-याउन सरोकारवालाहरू समेत रहेको एक समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

४) उपदफा (३) बमोजिम गठित समितिले उपदफा (२) मा उल्लेखित विषयको विश्लेषण गरी सो को आधारमा नगरपालिका समक्ष सेवा शुल्क प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ ।

५) नगरसभाबाट निर्णय नगरी सेवा शुल्कमा कुनै परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

१५. सेवा शुल्क सङ्कलन सम्बन्धी व्यवस्था: १) नगरपालिकाले नगरसभाबाट निर्णय गरी तोकेको सार्वजनिक शौचालय सेवा शुल्क सञ्चालक वा व्यवस्थापकले सङ्कलन गर्नु पर्दछ ।

२) सञ्चालक वा व्यवस्थापकले आफूले सङ्कलन गरेको सेवा शुल्क तथा अन्य आमदानीको हिसाव किताव नगरपालिकाले तोकेको ढाँचामा वार्षिक लेखा परिक्षणको प्रतिवेदन नगरपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

१६. सेवा शुल्क बाँडफाँड सम्बन्धी व्यवस्था: १) सार्वजनिक शौचालय सेवा शुल्क वापत सङ्कलित रकम तथा अन्य आम्दानीको बाँडफाँड नगरपालिकाले सेवा निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापनका लागि प्रस्ताव आह्वान गर्दा त्यस्तो प्रस्तावमा तोकेको शर्त वा नगरपालिका र सञ्चालक वा व्यवस्थापक बीचको सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद — ६
विविध

१७. सार्वजनिक शौचालय प्रयोगकर्ताले पालना गर्नुपर्ने आचरणहरू: १) सार्वजनिक शौचालय प्रयोगकर्ताले शौचालय परिसरभित्र अनुसूची — ४ मा उल्लेख भए बमोजिमको आचरणको पालना गर्नु पर्नेछ ।
- २) सार्वजनिक शौचालयको प्रयोगकर्ताले उपदफा (१) बमोजिम पालना गर्नु पर्ने आचरणको सूची शौचालय परिसरमा सबैले देख्ने ठाउँमा सार्वजनिक सुचनाकारूपमा टाँस गर्नु वा प्रदर्शन गर्नु पर्दछ ।
- ३) उपदफा (१) बमोजिमको आचरण उल्लङ्घन गर्ने प्रयोगकर्तालाई प्रति पटक रु. २०० जरिवाना र सार्वजनिक शौचालयको सम्पत्तिमा हानी नोक्सानी भएकोमा सो को मर्मत सम्भार वा नयाँ जडान गर्न लाग्ने सम्पूर्ण खर्च क्षतिपूर्ति वापत असुल गरिनेछ ।
- ४) उपदफा (३) बमोजिम जरिवाना गरिएको तथा क्षतिपूर्ति भराइएकोमा सो वापत प्राप्त रकम आम्दानी बाँधी सो को विवरण तीन दिनभित्रमा नगरपालिकालाई दिनु पर्नेछ ।

१८. मर्मत कोषको व्यवस्था: १) सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालक वा व्यवस्थापकले कुल मुनाफाको दश प्रतिशत रकम मर्मत कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ र सो कोषमा जम्मा भएको रकमबाट शौचालयको नियमित मर्मत सम्भार गर्नु पर्नेछ ।

२) उपदफा (१) मा जे सुकै लेखिएको भएता पनि सार्वजनिक शौचालयमा आवश्यकतानुरूप मर्मत कार्य गरी सधैं प्रयोग योग्य बनाई राख्नु सञ्चालक वा व्यवस्थापकको कर्तव्य हुनेछ ।

१९. संयन्त्र रहने: १) नगरपालिकामा सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्न निश्चित शाखा वा अन्य कुनै उपयुक्त संस्थागत प्रवन्ध रहने छ ।

२) यो मार्गदर्शनको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा उपदफा (१) बमोजिमको शाखा वा संस्थागत प्रवन्ध गरिएको निकायले नगरपालिकाले सुम्पेको अन्य कामका अतिरिक्त सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापन सम्बन्धमा सम्पर्क विन्दुको रूपमा पनि कार्य गर्नेछ ।

२०. सार्वजनिक शौचालय भएका वा सञ्चालन गर्ने अन्य संस्थाको भूमिका: १) आफ्नो भवन वा भवन परिसरमा सार्वजनिक शौचालय भएका कुनै निजी कम्पनी तथा संस्था, व्यापारिक संस्था (मल / डिपार्टमेण्ट स्टोर / ग्रोसेरी / मार्ट तथा यस प्रकारका बिक्री / प्रदर्शनी स्थल), सरकारी वा बैङ्क / वित्तीय संस्थाका कार्यालय लगायतका सार्वजनिक संस्थाका कार्यालयले सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्दा वा गर्न लगाउँदा यो मार्गदर्शनमा उल्लेखित सुविधा सम्बन्धी विषय, प्रयोगकर्ताको आचरण सम्बन्धी विषय, सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरणको मापदण्ड सम्बन्धी विषय तथा सरसफाइ म्यानुअलको पालना गर्नु पर्दछ ।

२) सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत कुनै संस्थाले निर्माण गरी सञ्चालनमा ल्याइएका वा सार्वजनिक प्रयोगमा रहेका सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्दा वा गर्न लगाउँदा यो मार्गदर्शनमा उल्लेखित सुविधा सम्बन्धी विषय, प्रयोगकर्ताको आचरण सम्बन्धी विषय, सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरणको मापदण्ड सम्बन्धी विषय तथा सरसफाइ म्यानुअलको पालना गर्नु पर्दछ ।

३) पेट्रोल पम्प वा भवनमा रहेका सेवाग्राही तथासर्वसाधारणले प्रयोग गर्ने गरी बनाइएका शौचालयहरूको सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्दा वा गर्न लगाउँदा यो मार्गदर्शनमा उल्लेखित सुविधा सम्बन्धी विषय, प्रयोगकर्ताको आचरण सम्बन्धी विषय, सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरणको मापदण्ड सम्बन्धी विषय तथा सरसफाइ म्यानुअलको पालना गर्नु पर्दछ ।

२१. अनुगमन, मुल्याङ्कन र सुझाव तथा सिफारिश: १) नगरपालिकामा रहेको अनुगमन समितिले नगरपालिकाको स्वामित्व वा जिम्मेवारीमा रहेका तथा दफा (२०) बमोजिम सञ्चालन र व्यवस्थापनमा रहेका नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सार्वजनिक शौचालयहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापनका बारेमा समय समयमा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।
- २) अनुगमन समितिले अनुगमनका क्रममा सार्वजनिक शौचालय सञ्चालन र व्यवस्थापन वा नियमित सरसफाइ वा मर्मत सम्भार कार्यमा कुनै त्रुटी वा कमी कमजोरी देखेमा त्यस्तो कमी कमजोरी हटाउन सञ्चालक वा व्यवस्थापकलाई तत्काल मौखिक वा लिखित सुझाव दिन सक्नेछ ।
- ३) उपदफा (२) बमोजिम अनुगमन समितिले सुझाव दिँदा सञ्चालक वा व्यवस्थापकसँग नगरपालिकाले गरेको सम्झौता तथा मार्गदर्शनमा उल्लेखित सरसफाई म्यानुअल र अन्य प्रावधानको परिधिभित्र रही दिनुपर्नेछ ।
- ४) उपदफा (३) बमोजिम अनुगमन समितिले दिएको सुझाव सार्वजनिक शौचालयको सञ्चालक वा व्यवस्थापकले कार्यान्वयन गरी सो को जानकारी अनुगमन समितिलाई दिनु पर्नेछ ।
- ५) अनुगमन समितिले आफूले गरेको प्रत्येक अनुगमन कार्य र सो को नतिजा समेत समावेश गरिएको चौमासिक प्रतिवेदन तयार गरी प्रमुख मार्फत नगर कार्यपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्दछ ।
- ६) दफा (१८) बमोजिम नगरपालिकामा रहने संयन्त्रले अनुगमन कार्यमा अनुगमन समितिको निर्देशन अनुरूप कार्य गर्नु पर्दछ र अनुगमन समितिको अभिलेख तथा कागजातहरू जिम्मा लिइ संरक्षण गरिराख्नु पर्दछ ।
२२. संशोधन र व्याख्या: १) यो मार्गदर्शनमा संशोधन वा परिमार्जन गर्ने अधिकार नगर कार्यपालिकालाई रहनेछ ।
- २) यो मार्गदर्शनको कार्यान्वयनमा कुनै बाधा उत्पन्न भएमा त्यस्तो बाधा फुकाउन नगर कार्यपालिकाले आवश्यक निर्णय लिन सक्नेछ । नगरपालिकाले लिएको त्यस्तो निर्णय यो मार्गदर्शनको अङ्ग हुनेछ ।

अनुसूची — १

(दफा (४) को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक शौचालय वर्गिकरणको मापदण्ड

क्र. सं.	बनावटका आधारमा सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरणको मापदण्ड		
	सानो	मझ्यौला	ठूलो
१	लोड वियरिड / कङ्क्रीट फ्रेम / स्टील फ्रेम	कङ्क्रीट फ्रेम / स्टील फ्रेम	कङ्क्रीट फ्रेम / स्टील फ्रेम
२	महिला / पुरुष दुवैकालागि कम्तिमा एक / एक वटा छुट्टाछुट्टै शौचस्थल भएको	महिला / पुरुष दुवैका लागि कम्तिमा तीन / तीन वटा छुट्टाछुट्टै र अपाङ्गमैत्री शौचस्थल भएको	महिला / पुरुष दुवैका लागि कम्तिमा पाँच / पाँच वटा छुट्टाछुट्टै अपाङ्गमैत्री / तेस्रो लिङ्गमैत्री शौचस्थल भएको
२	न्युनतम सुविधा भएको	न्युनतम सुविधा भएको, स्नान कक्ष, सैलुन, स्यानिटरी प्याड उपलब्ध हुने थप व्यवस्था भएको, शिशु राख्ने, कपडा फेर्ने तथा दुधपान गराउने कक्षको व्यवस्था भएको	सबै न्युनतम तथा थप सुविधा भएको
३	शौचालय परिसरमा खुला स्थल नभएको	शौचालय परिसरमा सिमित खुला स्थल / हरियाली स्थल भएको	शौचालय परिसरमा पर्याप्त खुला स्थल भएको/ हरियाली स्थल भएको

४	शौचालय परिसरमा व्यापारजन्य कृयाकलापका लागि छुट्टै स्थान नभएको	शौचालय परिसरमा तीन वटा सम्म स-साना बिक्री कक्ष वा व्यावसायिक कक्षका लागि स्थान उपलब्ध भएको	शौचालय परिसरमा पाँच वटासम्म बिक्री कक्ष वा व्यावसायिक कक्षका लागि स्थान उपलब्ध भएको
५	विज्ञापनका लागि शौचालय परिसर वा शौचालयभित्र सिमित स्थान उपलब्ध भएको	विज्ञापनका लागि शौचालय परिसर वा शौचालयभित्र उचित स्थान उपलब्ध भएको	विज्ञापनका लागि शौचालय परिसर वा शौचालयभित्र पर्याप्त स्थान उपलब्ध भएको

क्र. सं.	सुविधाका आधारमा सार्वजनिक शौचालयको वर्गिकरणको मापदण्ड		
	सामान्य	आधुनिक	स्वचालित इ-ट्वाइलेट
१	कङ्क्रीट फ्रेम / स्टील फ्रेम	कङ्क्रीट फ्रेम / स्टील फ्रेम	कङ्क्रीट फ्रेम / स्टील फ्रेम
२	सबै न्युनतम सुविधा उपलब्ध भएको	सबै न्युनतम सुविधा भएको, स्नान कक्ष, सैलुन, व्युटी पार्लर, सामान्य कफी सप, स्यानिटरी प्याड उपलब्ध हुने तथा डिस्पोज गर्ने थप सुविधाको व्यवस्था भएको	सबै न्युनतम तथा थप सुविधा उपलब्ध भएको
३	वाल पेन्ट, फ्लेक्स, नियोन साइन जस्ता परम्परागत माध्यमबाट बाह्य विज्ञापन गर्ने सुविधा भएको	वैद्युतिक माध्यमबाट बाह्य विज्ञापन गर्ने सुविधा भएको	वैद्युतिक माध्यमबाट बाह्य विज्ञापन गर्ने सुविधा भएको
४	शौचालय सञ्चालनमा प्रविधिको उपयोग नगरिएको, म्यानुअल्ली काम हुने	सरसफाई कार्यमा सामान्य प्रविधि उपयोग हुने, प्रयोगकर्तामैत्री बनाउन प्रविधि प्रयोग भएको	वैद्युतिक स्वचालित प्रणाली जडान गरिएको
५	आकाशे पानी सङ्कलन गरी उपयोग गर्ने व्यवस्था अनिवार्य भएको	आकाशे पानी सङ्कलन गरी उपयोग गर्ने व्यवस्था अनिवार्य भएको	पानी कम प्रयोग हुने भएकाले आकाशे पानी सङ्कलन प्रणाली नचाहिने
६	दिसा-पिसाव निष्काशनका लागि ढल प्रयोग गर्नुपर्ने	दिसा-पिसाव निष्काशनका लागि ढल प्रयोग गर्नुपर्ने	दिसा-पिसाव प्रशोधनको सुविधा भएकोले ढल नचाहिने

७	सरसफाई म्यानुअल अनुसार दैनिक सफाइ गर्ने व्यवस्था भएको	सरसफाई म्यानुअल अनुसार नियमित सफाइ गर्ने व्यवस्था भएको, पूर्ण रुपमा दुर्गन्ध मुक्त वातावरण भएको	सरसफाई म्यानुअल अनुसार नियमित सफाइ गर्ने स्वचालित व्यवस्था भएको, पूर्ण रुपमा दुर्गन्ध मुक्त एवं स्वच्छ वातावरण भएको
८	नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने व्यवस्था भएको (७५%)	नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने व्यवस्था भएको (५०%)	नवीकरणीय उर्जा प्रयोग गर्ने व्यवस्था भएको (२५%)

अनुसूची — २
(दफा (८) को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)
उपलब्ध हुनुपर्ने न्यूनतम जनशक्ति

क. बनावटका आधारमा वर्गिकृत सार्वजनिक शौचालय सञ्चालनका लागि आवश्यक जनशक्ति

क्र. सं.	जनशक्ति विवरण	शौचालयको किसिम / कर्मचारी संख्या			सिफ्ट
		सानो	मझ्यौला	ठूलो	
१	सफाइ कर्मचारी	२	४	६	२
२	सुपरभाइजर	१	१	२	१/१/२
३	लेखापाल / क्यासियर	-	-	-	आवश्यकतानुसार
४	प्राविधिक (सिष्टम अपरेटर)	-	१	२	आवश्यकतानुसार
५	माली / परिचारक / हेरालु	-	१	१	आवश्यकतानुसार

वा

ख. सुविधाका आधारमा वर्गिकृत सार्वजनिक शौचालय सञ्चालनका लागि आवश्यक जनशक्ति

क्र. सं.	जनशक्ति विवरण	शौचालयको किसिम / कर्मचारी संख्या			सिफ्ट
		सामान्य	आधुनिक	स्वचालित इट्ट्वाइलेट	
१	सफाइ कर्मचारी	२	४	४	२
२	सुपरभाइजर	-	२	२	०/२/२
३	लेखापाल / क्यासियर	-	-	-	आवश्यकतानुसार
४	प्राविधिक (सिष्टम अपरेटर)	-	२	२	०/२/२
५	माली / परिचारक / हेरालु	१	१	१	आवश्यकतानुसार

अनुसूची — ३

(दफा (११) को उपदफा (१) को खण्ड ( ) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक शौचालय सरसफाइ म्यानुअल

१. हरेक दिन विहान ५:०० बजे देखि राती ८:०० बजेसम्म नगरपालिकाको स्वामित्व वा जिम्मेवारीमा रहेका सार्वजनिक शौचालयहरू प्रयोगका लागि खुला राख्नु पर्दछ । आवश्यकता अनुसार समय परिवर्तन गर्न / हुन सक्नेछ ।
२. सरसफाइ कर्मचारीले विहान ५:०० बज्नु अघि नै आफ्नो जिम्मामा रहेको सार्वजनिक शौचालय तथा शौचालय परिसरको पूर्ण सरसफाइ गरिसक्नु पर्दछ ।
३. सरसफाइ कर्मचारीले सार्वजनिक शौचालय सञ्चालक वा व्यवस्थापकबाट बुझिलिएको सरसफाइ सामग्रीको जिम्मा लिइ सो को पूर्ण सदुपयोग गर्नु पर्दछ ।
४. सार्वजनिक शौचालयको सफाई गर्दा उपयुक्त सामग्री प्रयोग गरी शौचालयभित्र रहेका धारा, सिङ्का, वेसिन, कमोड, प्यान, युरिनल तथा अन्य सबै वस्तु नियमितरूपमा सफा गर्न पर्दछ ।
५. सार्वजनिक शौचालय तथा शौचालय परिसर सफाइ गर्दा भुँई, भित्ता, सिलिङ, झ्याल-ढोका, विजुली बत्तीको चिम र शौचालयमा रहेका अन्य वस्तु तथा स्थानको नियमित सफाइ गर्नु पर्दछ ।
६. सार्वजनिक शौचालय प्रयोगमा रहेको वखत सफाइ कर्मचारीले प्रत्येक दुई घण्टामा एक पटक शौचालयको भुँई, कमोड, प्यान, युरिनल, धारा र ऐना सफा गर्नु पर्दछ तर कुनै ठाउँमा फोहर भएमा तत्काल सफा गरिहाल्नु पर्दछ ।
७. सफाइ कर्मचारीले प्रत्येक चार घण्टामा एक पटक सञ्चालक वा व्यवस्थापकले उपलब्ध गराएको वास्नादार सामग्री सार्वजनिक शौचालय तथा शौचालय परिसरमा छर्कनु वा प्रयोग गर्नु पर्दछ ।
८. सफाइ कर्मचारीले सफाइ सामग्री तथा वास्नादार सामग्री प्रयोग गर्दा आफू र शौचालय प्रयोगकर्ताको स्वास्थ्य प्रतिकूल नहुने गरी मात्रा मिलाइ गर्नु पर्दछ ।
९. सफाइ कर्मचारीले आवश्यकतानुसार सङ्केत सूचनाहरू उपयुक्त स्थानमा राख्नु पर्दछ ।
१०. कुनै प्रयोगकर्ताले पालना गर्नुपर्ने आचरणको पालना नगरेमा वा शौचालय वा शौचालय परिसरमा हानी नोक्सानी पु-याउने कार्य गरेमा सफाइ कर्मचारीले तत्काल रोक्ने प्रयत्न गरी सञ्चालक वा व्यवस्थापक वा निजले खटाएको सुपरभाइजरलाई खबर गर्नु पर्दछ ।

११. सफाइ कर्मचारीले नियमित रूपमा शौचालय परिसरमा कागजका टुक्रा, चकलेट, चाउचाउका खोल जस्ता कसिङ्गर नियन्त्रण गर्नु पर्दछ तथा त्यस्ता कसिङ्गर देखासाथ सङ्कलन गरी लिटर वीनमा राख्नु पर्दछ ।
१२. सञ्चालक वा व्यवस्थापकले छुट्टै व्यवस्था गरेकोमा बाहेक साना तथा मझौला सार्वजनिक शौचालयका सफाइ कर्मचारीहरूले शौचालय परिसरमा रहेका फुल, विरुवा तथा वगैँचाको गोडमेल तथा रेखदेख गर्नु पर्दछ ।
१३. सफाइ कर्मचारीले राती ८:०० बजे पछि सार्वजनिक शौचालय बन्द गर्नु अघि शौचालयको सामान्य सफाइ गर्नु पर्दछ ।
१४. सार्वजनिक शौचालय वा शौचालय परिसरमा रहेका धारा, ऐना, चुकुल, हुक तथा कुनै संरचना विग्रेमा वा टुटफुट हुन गएमा सो को सूचना तत्काल सञ्चालक वा व्यवस्थापकलाई दिनु पर्दछ ।
१५. सफाइ कार्यमा प्रयोग हुने औजार, उपकरण तथा सामग्री जिम्मा लिई सो को उचित सुरक्षण गर्नु सफाइ कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।
१६. यो म्यानुअलको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न सञ्चालक वा व्यवस्थापकले कुन कृयाकलाप कति बेला गर्ने भनी समय एकीन गरिएको कार्य तालिका तयार गरी सफाइ कर्मचारीलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

अनुसूची — ४

(दफा (१६) को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

सार्वजनिक शौचालय प्रयोगकर्ताले पालना गर्नु पर्ने आचरणहरू

१. सार्वजनिक शौचालय प्रयोगकर्ताले तोकिएको शुल्क तिरी शौचालय सेवा उपयोग गर्नु पर्दछ ।
२. शौचालय परिसरमा कुनै प्रकारको हो-हल्ला वा झै-झगडा वा कसै प्रति पनि कुनै खालको अमर्यादित व्यवहार गर्नु हुँदैन ।
३. शौचालय परिसरभित्र जथाभावी थुक्ने तथा फोहर गर्ने गर्नु हुँदैन ।
४. प्रयोगकर्ताले पान, सुती, खैनी तथा गुट्टुखा खाएर शौचालय परिसरमा जथाभावी थुक्न वा फोहर गर्न हुँदैन ।

५. शौचालय वा शौचालय परिसरभित्र निर्दिष्ट स्थानमा बाहेक अन्यत्र धुमपान वा मद्यपान गर्नु हुँदैन ।
६. आफूले शौचालय प्रयोग गरिसकेपछि यथोचित सरसफाइ गरी अर्को प्रयोगकर्ताका लागि प्रयोग योग्य बनाइदिनु पर्दछ ।
७. शौचालय वा शौचालय परिसरभित्र रहेका धारा, ऐना, चुकुल, हुक तथा अन्य कुनै पनि सामग्री र संरचना बिगार्ने वा तोडफोड गर्ने वा खराब नियत राखी निकाल्ने वा उप्काउने कार्य गर्नु हुँदैन ।
८. आफूले प्रयोग गर्नु अघि वा प्रयोग गर्ने क्रममा धारा, ऐना, चुकुल, हुक तथा अन्य कुनै पनि सामग्री र उपकरण बिग्रिएको पाइएमा तत्काल सफाइ कर्मचारी वा सुपरभाइजरलाई जानकारी दिनु पर्दछ ।
९. शौचालय वा शौचालय परिसरभित्र अनावश्यक रूपमा बढी समय बस्नु हुँदैन ।
१०. शौचस्थलमा महिला, पुरुष वा अन्य प्रकारको प्राथमिकता छुट्याइएकोमा सोही अनुसार उपयोग गर्नु पर्दछ ।
११. शौचालय वा शौचालय परिसरमा रहेका अन्य प्रयोगकर्ताको गोपनीयता वा सुरक्षा वा मर्यादामा आँच आउने कुनै कार्य गर्नु हुँदैन ।
१२. शौचालयभित्र प्रयोगकर्ताले ढोका खोल्दा वा लगाउँदा वा उपयोग गर्न पाउने कुनै सामग्री वा उपकरण उपयोग गर्दा सावधानीपूर्वक तथा किफायतीपूर्वक गर्नु पर्दछ ।
१३. शौचालय परिसरमा रहेको बगैँचा तथा फुल, विरुवा र गमलामा हानी पु-याउने कार्य गर्नु हुँदैन ।
१४. शौचालय सफाइ तथा सञ्चालनमा खटिएका कर्मचारीहरूसँग मित्रवत एवं सहयोगी व्यवहार गर्नु पर्दछ ।
१५. झोला वा लगेज राख्ने लकर सुविधा भएको अवस्थामा बाहेक आफ्नो सामानको सुरक्षा प्रयोगकर्ता आफैले गर्नु पर्दछ । तर शौचस्थलमा सँगै लैजान नमिल्ने चिज वस्तु भए सो को जानकारी सफाइ कर्मचारी वा सुपरभाइजरलाई गराइ उनीहरूको जिम्मा छोड्न सकिनेछ । आइटम नखुलेको सामग्री जिम्मा लिन सफाइ कर्मचारी वा सुपरभाइजर बाध्य हुने छैन ।
१६. शौचालय परिसरमा रहेको शुल्क तिरी प्राप्त गर्न सकिने भनी तोकिएको सेवा उपयोग गर्न प्रयोगकर्ताले तोकिएको शुल्क तिर्नु पर्दछ, अन्यथा त्यस्तो सेवा प्रदान गर्न सञ्चालक वा व्यवस्थापक बाध्य हुने छैन ।

खण्ड: २ कीर्तिपुर, साउन १४ गते, २०७६ साल संख्या ८

प्रमाणिकरण मिति:- २०७६/१२/०२

आज्ञाले
(ध्रुवराज आचार्य)
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत